

Kruising bij witte tentoonstellings-Leghorns als middel om de vitaliteit en de legkracht te verbeteren

Onder de witte bedrijfs-Leghorns komen stammen voor, waarvan de dieren waardevolle eigenschappen bezitten, zoals hoge, zelfs zeer hoge legkracht, groeikracht en vitaliteit, die de gebruikswaarde der tentoonstellingsdieren van die soort weer aanmerkelijk zouden kunnen vergroten

Als men de klassen witte Leghorns der drie of vier daarvan bestaande soorten op de tentoonstellingen na-gaat over de laatste 40 jaren, dan ontdekt men een regelmatige achter-uitgang in aantal. Eerst verdwenen de prachtige, majestueuze dieren van het Engels tentoonstellingstype van het toneel, daarna zag men de klas-sen van het Nederlands Standaard-type achteruit gaan en tenslotte kwam ook de populariteit van de voor Nederland jongste loot der zeer uitgebreide witte Leghorn-familie, verspreid over de gehele wereld, in gevaar en bleven er slechts enkele — onderling tamelijk verwante — stammen deze soort op de ten-tonstelling vertegenwoordigen. En in diezelfde periode werden over de gehele wereld vele miljoenen witte bedrijfs-Leghorns gefokt en zorgvul-dig geselecteerd op eierproductie, welks aantal in Nederland, ook in de na-oorlogse jaren, tot in de honderd-duizenden liep. Het scheen alsof de witte Leghorns als tentoonstellings-hoenders hun tijd hadden gehad. En toch zou dit niet nodig zijn geweest wanneer men de stamina en de leg-

kracht maar op peil had weten te houden.

Toch is de mogelijkheid de populari-teit te herwinnen nog altijd aanwe-zig. Doch men moet het dan aandur-ven een kruising toe te passen en natuurlijk met zodanige dieren, die voor de kruising geschikt zijn. De toe te passen kruising voor de z.g. Amerikaanse witte Leghorns is wat anders dan die voor de wederopbouw van de witte Leghorn van het Neder-lands Standaard-type.

Wat toch is het geval?

In gewicht, grootte der kopversier-selen en algemeen voorkomen zijn de op hoge eierproductie gefokte witte bedrijfs-Leghorns en die van het Ne-lands Standaardtype vrijwel gelijk. Het verschil schuilt alleen in de leg-kracht.

Bij de Amerikaanse witte Leghorns ligt de zaak iets anders. Hoewel het merendeel der huidige witte bedrijfs-Leghorns afstammelingen zijn van dieren, afkomstig uit Amerika en van bekende produktiestammen daar te lande, is de recente verwantschap tussen beide soorten zeer gering.

Oorspronkelijk, toen Wyckhoff, veel meer dan een halve eeuw terug, pro-

duktiedieren begon te fokken, was er geen verschil tussen de tentoon-stellings- en de bedrijfsdieren, doch later werd in nagenoeg alle tentoon-stellingsstammen het bloed van de D. W. Young-stam ingebracht (die Yokohama-bloed had gebruikt om meer sierbevedering en een lagere staartsdracht te verkrijgen), terwijl in de bedrijfsstammen vooral bloed voorkwam van de Australische en Nieuw-Zeelandse stammen van Pad-man en Thompson, die beiden dieren van de Amerikaan Wyckhoff hadden gebruikt in de opbouw van hun stam-men. Te oordelen naar oude foto's van dieren van de Australische en Nieuw-Zeelandse stammen, voerden deze dieren — wat trouwens ook in-derdaad het geval was — ook het bloed van Engelse witte Leghorns. Wyckhoff en diens zoon werden later in Amerika gevolgd door minstens een half dozijn succesvolle fokkers, terwijl ook wetenschappelijk ge-schoolde mannen zich met de proble-men rondom de eierproductie gin-gen bezig houden.

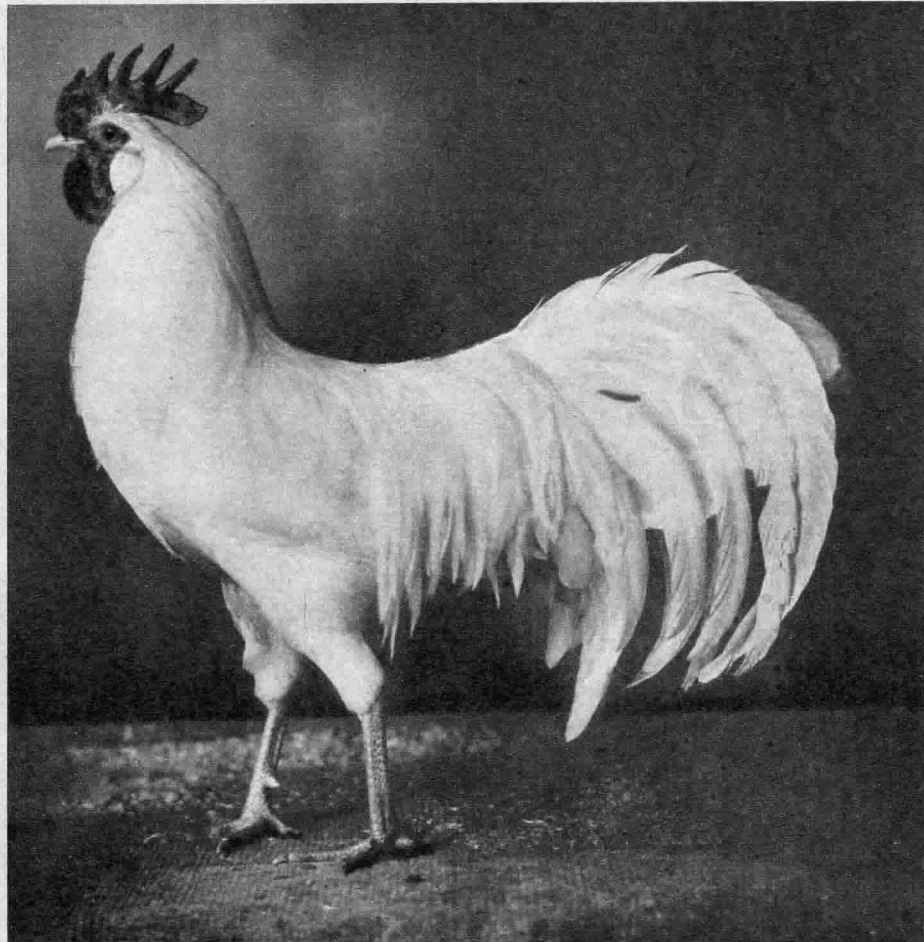
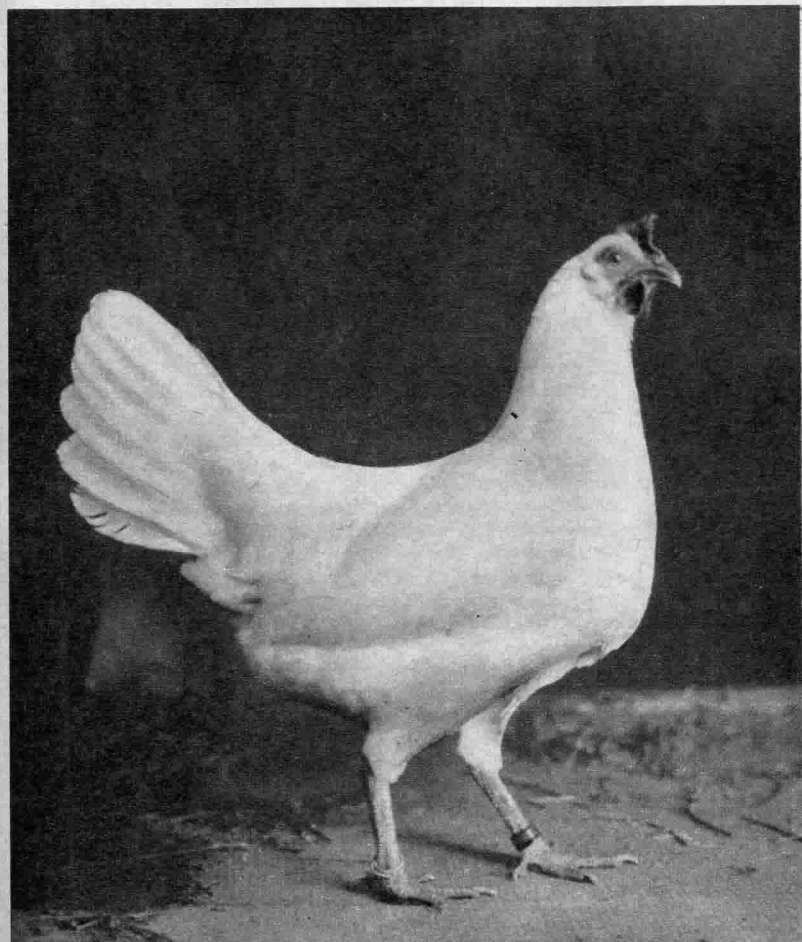
Meer en meer werden de vele raad-selen opgelost en toen de jaren voorbij gingen, werden de resultaten steeds

beter, dank zij betere fokmethoden, doch ook dank zij verbetering in de voeding en huisvesting.

Om een lange rede kort te maken, mag gezegd worden, dat nu de witte bedrijfs-Leghorns van de beste be-drijfstammen zo fokzuiver voor hoge eierproductie zijn, dat niet alleen de hen, die 200 eieren legt al lang geen droombeeld meer is, doch ook de hen met 300 eieren is reeds verwezenlijkt. Het gaat niet meer om enkele top-dieren, doch nog slechts om het hoge gemiddelde van gehele stammen.

Doch nu terzake: de kruising van witte Leghorns voor de tentoonstel-lingfokker! Waar komt het in dit geval op aan. Als gevolg van het feit, dat aan de kopversierselen door de bedrijfsfokkers slechts een glo-bale aandacht is besteed, vindt men onder de hedendaagse bedrijfs-Leg-horns weinig dieren met in alle op-zichten fijne kopversierselen, zoals de tentoonstellingsfokker die wenst.

Toch is het ons opgevallen, dat in grote koppels bedrijfs-Leghorns altijd wel enkele dieren gevonden worden met kopversierselen, die vrij aardig aan de standardeisen voldoen. Met zulke dieren moet men dus begin-

Amerikaanse witte Leghorns, die schoonheid van vorm en bevedering paren aan een behoorlijke nutwaarde en een vertrouwelijke aard. — Deze foto's van A. O. Schilling van een paar van zijn prijswinnaars uit eigen fokkerij demonstreren de rasschoonheid, die hier gecombineerd is met voldoende nutwaarde, al zullen deze dieren het in bedrijfswaarde natuurlijk tegen de moderne bedrijfsdieren der beste stammen moeten afleggen. De hen, die 1e pr. te New York en Chicago won en in alles het standaard-ideaal wel zeer dicht benadert, is een der dochters van een record-legster. De jonge haan toont door de wat fijne kopversierselen wat minder fors dan het dier in werkelijkheid is. Hoewel Schilling's vakbekwaamheid als dierenfotograaf natuurlijk een overheersende rol gespeeld heeft bij de verwezenlijking van deze prachtige foto's, zijn vele Amerikaanse Leghorns van de tentoonstellingssoort zeer vertrouwelijk van aard. Ze laten zich gemakkelijk trainen voor de tentoonstelling en poseren als het ware met vreugde voor de lens. — v. G.

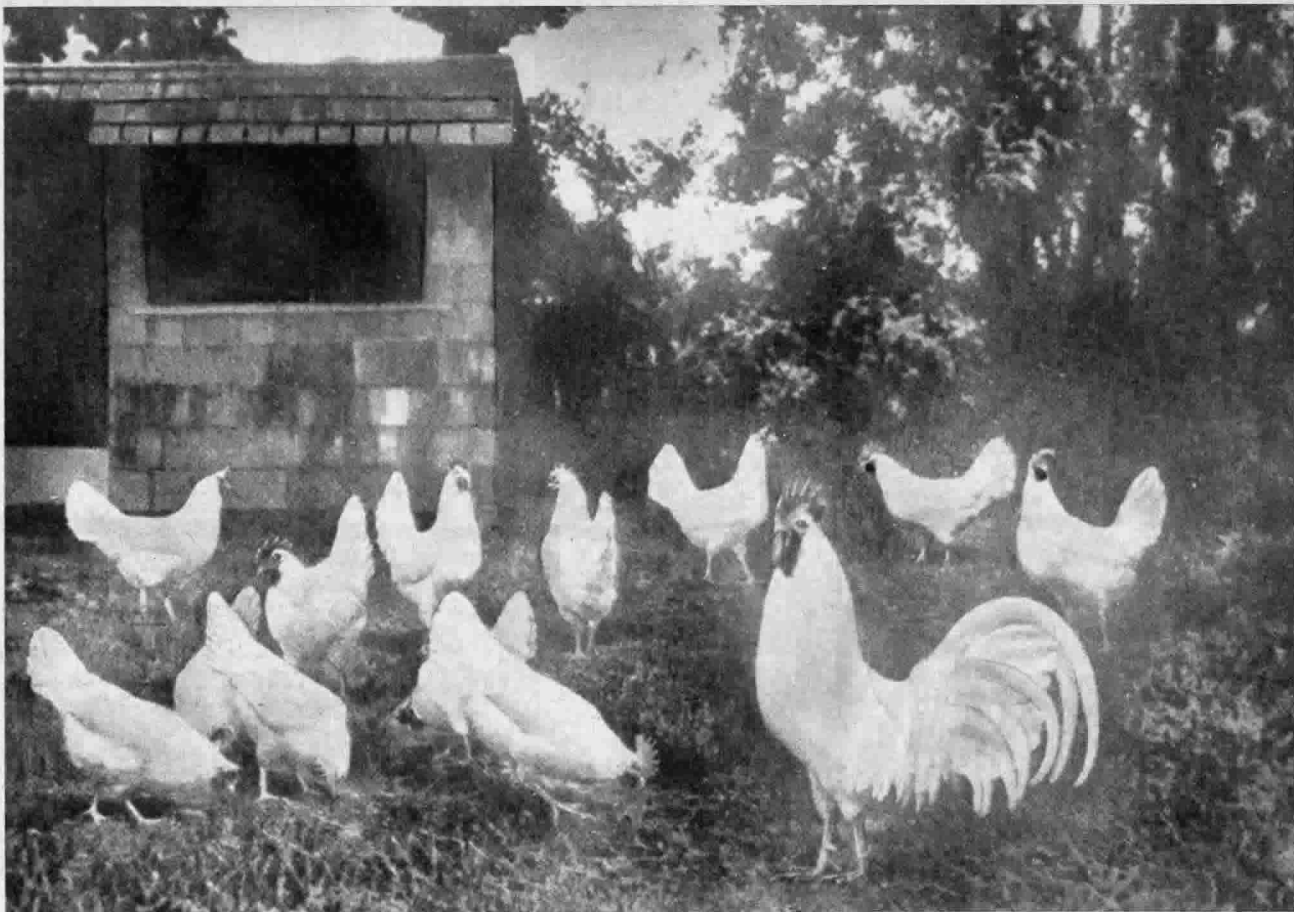

nen ten behoeve van de kruising. Daar er bijna geen zg. volbloedieren meer zijn van de witte Leghorns van het Nederlands Standaardtype zou men wellicht een tentoonstellingsvogel moeten nemen van het Amerikaanse Leghorntype, wanneer men het Nederlands Standaardtype zou willen herscheppen. En dan maar afwachten wat de resultaten zouden zijn van de kruisingen. Dat bij de F 1-dieren de eierproductie lager zou liggen dan bij de dieren van de ingevoerde bedrijfsstam staat wel vast. De eierproductie is nu eenmaal niet gekoppeld aan één erfactor. Het gaat hier om meerdere factoren, sommige dominant, andere recessief. Voor zover de dieren van de tentoonstellingsstam die recessieve erfactor niet bezitten, staat het vast, dat de F 1-dieren die niet fokzuiver zullen kunnen bezitten. Pas bij de F 2-dieren zou die bij 25 % der dieren terug te verwachten zijn. Daar het hier niet om uiterlijke kenmerken gaat, kan de fokker alleen bij toepassing van valnestcontrole de individuele legkracht der kruisingsdieren bepalen. Wie er dan ook de moeite voor over heeft en daartoe ook in de gelegenheid is, zou dus beslist valnestcontrole moeten toepassen. Vooral gegevens omtrent de winterleg der dieren zijn zeer belangrijk. Desnoods zou men er dus mee kunnen volstaan van midden oktober tot midden maart de leg individueel te controleren.

Juist omdat onder de nakomelingen der kruising met witte bedrijfs-Leghorns in de F 2 en volgende generaties een grote variatie in produktiviteit zal optreden, is individuele legcontrole zeer gewenst. De ervaring heeft geleerd, dat men zonder deze weinig opschiet. Pas toen men valnestcontrole ging toepassen en men de individuele legkracht der dieren aldus kon vaststellen, werden grote vorderingen gemaakt. De toepassing van dit systeem is natuurlijk wat omslachtig, doch men kan ook een serie kleine één-hen rennetjes maken en de hennen beurtelings een halve dag bij de haan laten. Wanneer men bv. 6 der fraaiste hennen uitgezocht heeft om verder mee te fokken, zijn de dieren eenmaal om de drie dagen een halve dag bij de haan en dat is ruimschoots voldoende om een goede bevruchting der broedeieren te verzekeren.

Wie door kruising zijn Amerikaanse witte Leghorns wil verbeteren, zal wel genoodzaakt zijn de kruisingsdieren opnieuw terug te paren aan Amerikaanse Leghorns. Men doet er dan verstandig aan voor de terugparing andere exemplaren van de Amerikaanse Leghornsoort te gebruiken dan voor de oorspronkelijke kruising benut zijn, waardoor minder inteelt wordt toegepast.

De praktijk heeft bewezen, dat de verkleining van het aantal fokdieren, hetwelk door de Duitsers zo kernachtig „Ahnenverlust“ wordt genoemd, op de duur een gevaar kan opleveren. Er treedt dan een te grote fokzuiverheid voor alle erfactoren op, dus ook voor de niet uiterlijke

Een toom witte Leghorns van de eens zo beroemde Amerikaanse Tancred-stam — Deze hennen zijn dochters van dieren, die meer dan 200 eieren hebben gelegd, terwijl de haan een echte stamboek-haan is, wiens moeder en grootmoeder ieder een jaarproductie van ongeveer 250 eieren door valnestcontrole hebben aangetoond. Het zou niet moeilijk zijn van zulk een foktoom weer dieren te fokken, welke op de tentoonstellingen kunnen winnen. Er is tussen alle soorten witte Leghorns een belangrijke verwantschap, want alle voeren het bloed van de witte variëteit van de Spaanse Hoenders, een nu eigenlijk uitgestorven ras, dat in andere rassen, zoals de Minorca is opgegaan. Eigenlijk zijn de gele benen der Leghorns het enige onderscheidingssteken van dit lichte hoenderras geweest tegenover de vele blauwbenige rassen van licht slag. — v. G.

waarneembare, niet uiterlijke erfactoren. Het kan dan gebeuren, dat de dieren ook fokzuiver zijn geworden voor ongewenste eigenschappen. Op die manier zijn heel wat stammen van allerlei tentoonstellingsrassen op de grens van oontelbaarheid geraakt. Het weerstandsvermogen tegen ziekten, de vroegrijpheid en de legkracht zijn dan vaak zo sterk teruggelopen, dat de fokker aan zijn uiterlijk zo mooie dieren weinig plezier meer beleeft.

Menige tentoonstellingsstam van rassen, die vroeger normaal vroeg legrijp was en een bijna even goede winterleg vertoonde bij de bedrijfsdieren van hetzelfde ras, laat het in dat opzicht later afweten en alleen de fokker weet het, want men spreekt daarover niet graag.

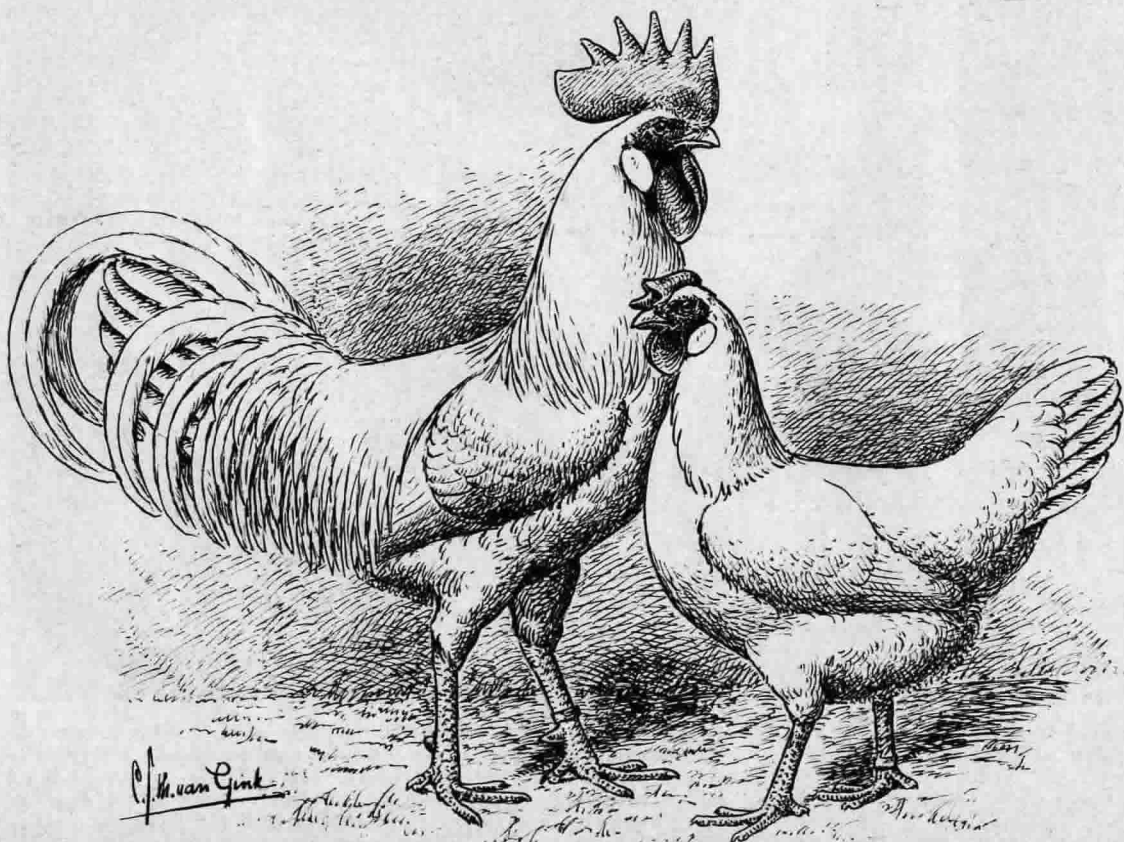
Tot slot moge er nog op worden gewezen, dat men niet te zeer tegen kruising behoeft op te zien. Natuurlijk, men zal wel enige afwijkingen in het uiterlijk krijgen, die men minder graag ziet, doch er zullen ook enkele verbeteringen optreden, die men zonder kruising maar zeer moeilijk of in het geheel niet zou kunnen verwezenlijken.

Zo zal men door inkruising van be-

drijfsdieren de hangstaarten der Amerikaanse Leghorn-hanen zeker weer kwijt raken, evenals de vaak te kleine en onmannelijke kopversierselen. Ongewenste veranderingen in het uiterlijk zullen niet moeilijk zijn weg te fokken... en de witte Leghorns van het Nederlands Standaardtype zal nieuw leven worden ingeblazen en opnieuw de kans op hernieuwde populariteit worden geboden. Bij de Amerikaanse witte Leghorns zal de winterleg weer vol-

op kunnen terugkeren, zonder dat het uiterlijk behoeft te worden geschaad, mits men maar te werk gaat als hierboven is aangegeven. Wel zal door de terugparing der kruisingen aan volbloed witte Amerikaanse tentoonstellings-Leghorns het proces der produktie-verbetering vertraagd worden, doch door strenge selectie op nutwaarde na de herhaalde terugparing zal ook dit bezwaar overwonnen kunnen worden.

C. S. TH. VAN GINK

Witte Leghorns van het Nederlands Standaardtype. — Men heeft voor de vaststelling van het Nederlands Standaardtype van de Leghorns voor alle kleurslagen één type moeten kiezen op de grondslag van het beginsel, dat ras, tekening en kleur de variëteit bepalen. In de praktijk zijn er kleine verschillen blijven bestaan, doch deze zijn zo klein, dat ze geen bezwaren hebben opgeleverd. Bij de witte komt — men zou helaas thans bijna moeten zeggen: kwam — de rasvorm het best tot uitdrukking. Bij de patrijskleurige, zilverpatrijskleurige en direct daaraan verwante kleurslagen is zulks vrijwel in dezelfde mate het geval. Bij de zwarte en buffkleurige wordt 't standaard-ideaal benaderd, doch met iets „bescheidener“ middelen, als men de minder aan het oude Spaanse Hoen herinnerende vormkenmerken zo zou mogen aanduiden. Lange tijd was de Leghorn-familie een ware smeltkroes, waarin heel wat rassen hun weg vonden. Het gevolg was, dat in grootte, gewicht en algemeen voorkomen er niet alleen een grote verscheidenheid viel waar te nemen, doch dat deze zich niet alleen manifesteerden bij vergelijking der diverse kleurslagen, maar zelfs in dezelfde kleurslag al naar gelang de stam, waartoe ze behoorden. Geleidelijk aan verdwenen de uitersten in grootte en keerden de Leghorns en in het bijzonder ook de witte Leghorns terug tot het gewicht der oude Spaanse Hoenders. De vreemde invloeden verdwenen in de loop der jaren weer. Voor de jonge hanen der Leghorns van het Nederlands Standaardtype geldt een standaardgewicht van 2½ tot 3 kg, voor de oude hanen en half kg meer, nl. 3 tot 3½ kg.

Voor de jonge hennen zijn die gewichten 2¼ tot 2¾ kg en voor de oude hennen 2½ tot 3 kg. Waren de eerste Spaanse hoenders in hun tijd, nu bijna 125 jaren geleden, ware reuzen onder de Europese landhoenrassen, tegenwoordig zijn de Leghorns nog slechts wat fors, vergeleken bij andere zg. lichte rassen.

De Amerikaanse Leghorns zijn in de loop der jaren forsere verlangd geworden — in doorsnee een kwart kilo voer alle leeftijden en voor elk geslacht — en benaderen nu in hun standaardgewicht die van het Nederlands Standaardtype gemiddeld tot op een half of kwart kilo. Kenmerkend voor alle Leghorns en dus voor die van het Nederlands Standaardtype zijn de gestrekte, ietwat slanke bouw, iets opgerichte houding en enigszins hoog aangezette schouders en vrij behoorlijke beenlengte, waardoor ze iets hoger gesteld tonen dan in doorsnee bij de landhoenrassen het geval is. — v. G.